

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 5Tos/136/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2122010709
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Žovinec
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2022:2122010709.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Žovinca a sudcov Mgr. Michala Polláka a Mgr. Kristíny Ferencziovej, v trestnej veci odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX, o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, o sťažnosti odsúdeného proti uzneseniu Okresného súdu Trnava zo dňa 31.5.2022 č.k. 2PP/75/2022-67, na neverejnom zasadnutí konanom dňa 10.11.2022 takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sa sťažnosť odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX, z a m i e t a .

odôvodnenie:

Okresný súd Trnava uznesením zo dňa 31.5.2022 č.k. 2PP/75/2022-67 rozhodol o žiadosti ods. A. B. o podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody takto:

Podľa § 66 ods. 1 písm. a), ods. 3 Trestného zákona návrh odsúdeného A. B., nar. XX.XX.XXXX, hlásený trvalý pobyt obec C. D., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody v Ústave na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou, z 05.04.2022 na podmiennečné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody uloženého rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda č. k. 4T/72/2019 - 258 z 12. februára 2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 6To/85/2020 zo 6. mája 2021 vo výmere 2 (dva) roky a 4 (štyri) mesiace so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia zamietla.

Proti uvedenému uzneseniu podal odsúdený, na verejnom zasadnutí, ihneď po jeho vyhlásení, sťažnosť. Prokurátor sa na verejnom zasadnutí vzdal práva podať sťažnosť. Odsúdený v písomnom odôvodnení sťažnosti, prostredníctvom svojho obhajcu, uviedol (skrátene):

Svoje pracovné povinnosti si plním vzorne. Disciplinárne potrestaný nebol. Svoj čin som oľutoval. Škodu som uhradil. Sľúbil som rodine, že budem sa snažiť si nájsť vhodné zamestnanie (otec mu v tom pomáha u svojho zamestnávateľa, kde má príslub), aby vedel svojej rodine čo najviac pomáhať a vrátiť všetko čo za ten čas do mňa investovali. V tejto skutočnosti mi mieni pomôcť môj otec, ktorý zabezpečil pre mňa trvalé zamestnanie u svojho zamestnávateľa a takýmto spôsobom vie môj otec na syna dozerat'.

Výkon zákonom stanovenej doby uloženého trestu a v súčasnosti pozitívne hodnotenie správania odsúdeného a plnenie jeho povinností vo výkone trestu postačuje pre záver o splnení zákonných podmienok na jeho podmiennečné prepustenie. Z Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 154/09 z 10. novembra 2009 je zrejmé, ako by mal každý súd postupovať v konaní o podmiennečnom prepustení. Pri posudzovaní žiadosti o podmiennečné prepustenie súd prihliada hlavne pri skúmaní splnenia materiálnych podmienok týkajúcich sa možnosti podmiennečného prepustenia odsúdeného na slobodu je pre všeobecný súd dôležité zistiť a vyhodnotiť správanie odsúdeného počas výkonu trestu odňatia slobody." Toto jeho chovanie nasvedčuje ako sa bude v budúcnosti správať a žiť. Podľa tohto nálezu ústavného súdu Je rozhodujúcim kritériom pri podmiennečnom prepustení dosiahnutý stupeň prevychovy odsúdeného.

Podľa vyjadrenia ÚVTOS Hrnčiarovce nad Parnou je, nakoľko aj oni žiadali a pripojili sa k možnosti ods. A. B. prepustiť z výkonu trestu odňatia slobody. Keď súd bude vychádzať len z minulosti odsúdeného, tak niet potom možnosti aby odsúdený taktiež preukázal a potvrdil svoju prevýchovu. Ukracujeme ho o túto možnosť i keď zo správy vieme, že dosiahnutý stupeň prevýchovy je dostatočný.

Aj v rámci konania o tejto sťažnosti by bolo dôležité vyhodnotiť všetky podklady týkajúce sa predmetnej problematiky, demonštratívnym výpočtom možno uviesť najdôležitejšie z nich. Jedným a najdôležitejším z nich je návrh riaditeľa ÚVTOS, ktorý možno vyhodnotiť ako podnet na začatie uvedeného konania. Hodnotenie z ÚVTOS je dôležitým dôkazom, ktorý rozhodne nie je možno opomenúť. O to viac v prípadoch, keď samotný riaditeľ ÚVTOS sa pripája ku konaniu o podmieničnom prepustení. Obsah takého návrhu má pomerne veľkú výpovednú hodnotu, nakoľko riaditeľ ÚVTOS disponuje najkomplexnejšími a najrelevantnejšími informáciami vzhľadom na to, že je de facto osobou v priamom kontakte s odsúdeným, pretože jeho kompletný obsah je možné hodnotiť a nielen hodnotiť ako značne pozitívny. Neopomenuteľným faktom samozrejme je, že odsúdený sa už predtým dopustil trestnej činnosti, skutok za ktorý bol odsúdený, finančná situácia pred nástupom na výkon trestu nebola priaznivá, z roboty ho prepustili, následne mal finančné problémy, dlhy, nedostatočný alebo žiadny príjem, čo sa samozrejme veľmi správne prejavilo ako negatívny faktor pri hodnotení osoby odsúdeného súdom. Okresný súd však venoval len osobitú pozornosť práve len jeho minulosti, ktorú detailne rozanalyzoval a vyhodnotil. Zároveň však sa nevenoval, že aj napriek skutočnosti, že je recidivista, mal sa viac venovať a preskúmať, či sú splnené reálne materiálne podmienky na podmieničné prepustenie odsúdeného a existencia dôvodného očakávania, že v budúcnosti povedie riadny život a v prípade splnenia uvedených materiálnych podmienok predmetnému návrhu vyhovieť. Z tejto pozície Okresný súd vôbec nekonštatoval, že vo výkone trestu odňatia slobody svojím správaním odsúdený preukázal polepšenie, čo vyplynulo z vyhodnotených podkladov. Čo sa týkalo potenciálneho polepšenia odsúdeného do budúcnosti, mal Okresný súd poukázať na to, že polepšenie odsúdeného nie je možné posudzovať len podľa jeho správania sa pred nástupom na výkon trestu. Posudzovanie polepšenia odsúdeného je možné prakticky vyvodiť len z vonkajších prejavov jeho správania sa, opierajúc sa o odôvodnené závery hodnotenia osôb zodpovedajúcich za výchovný vplyv výkonu trestu odňatia slobody - ÚVTOS hodnotenie. Okresný súd mal rozhodnúť aj o tom, že stanovený účel je možné dosiahnuť uložením skúšobnej doby povinnosťou sa v skúšobnej dobe zamestnať alebo preukázateľne sa uchádzať o zamestnanie.

Rozhodnutie nevychádzalo z dostatočne zisteného stavu veci, čo sa týkalo kvalitatívnej, ako aj kvantitatívnej stránky podkladov na rozhodnutie. V celku možno uzavrieť hodnotenie odsúdeného ako nadpriemerne pozitívne, čo sa v konečnom dôsledku prejavilo v samotnej správe riaditeľa ÚVTOS. Ak bol dosiaľ vykonanou časťou trestu už dosiahnutý účel trestu, je ďalší výkon trestu nepotrebný.

Treba upriamiť pozornosť na to, že medzinárodné dokumenty považujú restoratívne prístupy čoraz častejšie za legitímne, ak nie lepšie prostriedky dosahovania spravodlivosti. Medzinárodné trendy totiž vyvíjajú tlak na národné legislatívy a smerujú k rozvoju trestnej politiky založenej na princípoch restoratívnej justície. V tejto súvislosti aj najvyšší súd poukazuje na skutočnosť, že trest je veľmi často spojený s tzv. „prizonizáciou“, teda negatívnym vplyvom väzenského prostredia na odsúdených a na ich bezprostrednú budúcnosť po prepustení z väzby. Negatívne ovplyvnenie je zjavné nielen u odsúdených s dlhodobým trestom, pobyt vo väzení je totiž vo väčšine prípadov spojený so stratou zodpovednosti odsúdeného za seba samého, za svoje chápanie a za svoju budúcnosť.

Podľa nášho názoru mal Okresný súd vzhľadom na dĺžku trestu, ktorú odsúdený vykonal (formálna podmienka), ako aj predložené kladného a doporučujúceho hodnotenie ako aj návrhu riaditeľa ÚVTOS na podmieničné prepustenie a iné podklady, byť toho názoru, že podmieničné prepustenie odsúdeného z výkonu trestu za predpokladu určenia skúšobnej doby, prípadnými primeranými obmedzeniami a povinnosťami (povinnosť nájsť si prácu), ktoré by mu mohli byť uložené, by mohlo v súčasnosti u odsúdeného posilniť vedenie riadneho života, uľahčenie sociálnej inklúzie a v konečnom dôsledku prispieť tak k zníženiu pravdepodobnosti recidívy. Navrhujeme aby Krajský súd predmetné uznesenie zrušil a rozhodol, že návrhu odsúdeného A. B. vyhovie.

Podľa § 192 ods. 1 Trestného poriadku pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- a) správnosť výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým sťažovateľ podal sťažnosť, a
- b) konanie predchádzajúce týmto výrokom napadnutého uznesenia.

Podľa § 193 ods. 1 psím. c) Trestného poriadku nadriadený orgán zamietne sťažnosť, ak nie je dôvodná. Krajský súd v Trnave na podklade podanej sťažnosti podľa § 192 odsek 1 Trestného poriadku, preskúmal správnosť a zákonnosť napadnutého výroku, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj správnosť postupu konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo. Sťažnosť podala oprávnená osoba, v zákonnej lehote a smeruje voči výroku, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný.

Preskúmaním napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo sťažnostný súd zistil nasledovné.

Napadnutým uznesením rozhodol prvostupňový súd o návrhu odsúdeného na podmieňné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody, ktorý si vykonáva na základe rozhodnutia citovaného v odôvodnení prvostupňového uznesenia. Vykonaným dokazovaním dospel súd k záveru, že odsúdený síce splnil formálnu podmienku na podanie si žiadosti o podmieňné prepustenie a prvú materiálnu podmienku, nespĺnil však druhú materiálnu podmienku spočívajúcu v predpoklade vedenia riadneho života.

Uviedol, že podľa ustálenej judikatúry súdov vyšších stupňov je úlohou súdu prejednávajúceho návrh odsúdeného na podmieňné prepustenie z výkonu trestu odňatia slobody posudzovať a prihliadnúť i na trestnú minulosť odsúdeného, predovšetkým na jej závažnosť a frekvenciu, aby bolo možné vyhodnotiť, či mal odsúdený sklony k páchaniu trestnej činnosti i napriek plynutiu skúšobnej doby podmieňného odsúdenia, prípadne skúšobnej doby podmieňného prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody. Súd netrestá odsúdeného za spáchanú trestnú činnosť druhýkrát, avšak nebolo by zodpovedné podmieňne prepustiť každého odsúdeného, ktorý počas výkonu trestu odňatia slobody „zbiera“ disciplinárne odmeny a vôbec nezohľadniť trestnú minulosť odsúdeného a na ňu nadväzujúcu resocializačnú prognózu. V tomto prípade je nutné zdôrazniť, že odsúdený pokračoval v páchaní majetkovej trestnej činnosti (odsúdený na verejnom zasadnutí úprimne priznal, že si ňou zaobstarával svoje živobytie) i napriek reálnej hrozbe premeny podmieňne odloženého trestu odňatia slobody na nepodmieňný trest odňatia slobody. Protiprávne konanie odsúdeného sa neprejavilo len v odpise registra trestov, ale i v Centrálnej evidencii správnych deliktov a priestupkov. K záveru o nespĺnení druhej materiálnej podmienky u odsúdeného súd viedla taktiež menej priaznivá resocializačná prognóza (v hodnotení riaditeľa ústavu odvíjajúca sa od hodnotenia rizika sociálneho zlyhania odsúdeného). Odsúdenému bola zo strany spoločnosti reprezentovanej Okresným súdom Komárno a neskôr Okresným súdom Dunajská Streda opakovane daná šanca preukázať sebe samému i spoločnosti, že je schopný viesť život v medziach právneho poriadku a to nielen počas skúšobnej doby podmieňného odsúdenia. Odsúdenému bol za ním páchanú (prevažne majetkovú) trestnú činnosť ukladaný menej invazívny druh trestu než nepodmieňný trest odňatia slobody a to trest odňatia slobody s podmieňným odkladom jeho výkonu. Pri prvých dvoch takýchto odsúdeniach sa odsúdený osvedčil v skúšobnej dobe podmieňného odsúdenia zo zákona (§ 50 ods. 5 a 6 Trestného zákona), pri treťom sa odsúdený v skúšobnej dobe neosvedčil. Páchanie trestnej činnosti počas skúšobnej doby podmieňného odsúdenia malo tiež za následok uloženie nepodmieňného trestu odňatia slobody. Preskúmaním konania, ktoré predchádzalo vydaniu napadnutého uznesenia sťažnostný súd zistil, že toto bolo vykonané v súlade so zákonom, keď prvostupňový súd nariadil a vykonal verejné zasadnutie, na ktorom vypočul procesné strany, oboznámil listinné dôkazy a dal odsúdenému možnosť dostatočne realizovať jeho práva, ktoré mu vyplývajú z ustanovení Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o správnosť napadnutého výroku, sťažnostný súd je názoru, že všetky vyššie uvedené skutočnosti neumožňujú v prípade odsúdeného vyhovieť jeho návrhu na podmieňné prepustenie. Uvedené zistenia, ktoré bral prvostupňový súd do úvahy pri svojom rozhodnutí, sú zistené správne a sú tými relevantnými skutočnosťami, ktoré bolo potrebné zvážiť a vyhodnotiť v súvislosti so skúmaním splnenia podmienok na podmieňné prepustenie odsúdeného. Úvaha prvostupňového súdu pritom vychádza z logického zhodnotenia zistených skutočností.

Podľa názoru sťažnostného súdu odsúdený vo výkone trestu plnením svojich povinností a svojím správaním preukázal určité polepšenie, čo je zjavné z jeho hodnotenia vypracovaného ústavom, na ktoré poukázal prvostupňový súd a na ktoré poukazuje a zdôrazňuje ho aj obhajoba vo svojej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu. Rovnako správne rozhodol prvostupňový súd o nespĺnení druhej materiálnej podmienky, pri vyhodnotení ktorej je potrebné posúdiť všetky okolnosti, ktoré súvisia s osobou odsúdeného, jeho osobné a charakterové vlastnosti, celkový postoj k spoločenským normám a pravidlám, povahu a charakter spáchanej trestnej činnosti.

Je správny postup prvostupňového súdu, ktorý komplexne posudzoval osobnosť odsúdeného, charakter trestnej činnosti aj jeho resocializačnú prognózu. Opakované páchanie trestnej činnosti (8 krát súdne trestaný, vrátane aktuálne vykonávaných trestov) pre trestnú činnosť, v období rokov 2008 až 2021, svedčí o tom, že si z predchádzajúcich odsúdení nevzal žiadne ponaučenie, ktoré by ho primálo k tomu, aby sa už ďalej nedopúšťal trestnej činnosti a aby viedol riadny život. Predchádzajúce odsúdenia nemali na odsúdeného prevýchovný účinok a nespĺnili svoj účel. Jeho trestná minulosť svedčí o jeho výrazných sklonoch k páchaniu trestnej činnosti a z tohto pohľadu o kriminálnej narušenosti osoby odsúdeného. Táto skutočnosť potom vyplýva aj na posúdenie prognózy vedenia riadneho života a potreby vykonať trest odňatia slobody, resp. jeho ďalšiu časť. V tejto súvislosti sa javí sťažnostnému súdu nevyhnutné, aby odsúdený vykonal z uložených trestov odňatia slobody väčšiu časť, akú vykonal v čase rozhodovania

súdu o jeho žiadosti o podmienené prepustenie. Vykonanie príslušnej časti trestu (trestov), ktoré Trestný zákon stanovuje ako formálnu podmienku podmieneného prepustenia, nezakladá akýsi automatický predpoklad, že náprava/prevýchova páchatel'a bola ukončená a že ďalší výkon trestu nie je potrebný. Táto formálna podmienka vyjadruje vôľu zákonodarcu, vynútiť výkon príslušnej časti trestu bez ohľadu na to, či počas nej k náprave/prevýchove odsúdeného páchatel'a trestnej činnosti došlo alebo nie. Potrebu jeho ďalšieho výkonu alebo možnosť (podmienené) predčasne ukončiť výkon trestu, je nutné posudzovať práve cez skúmanie materiálnych zákonných podmienok, ktoré sú dané individuálnymi okolnosťami. Tieto potom posudzuje súd, pričom vychádza z rôznych podkladov, medzi ktoré vždy patrí hodnotenie riaditel'a ÚVTOS a väčšinou aj trestná minulosť odsúdeného, sociálne prostredie, do ktorého sa plánuje vrátiť, kvalita sociálnych väzieb, ktoré má na slobode a podobne. Je úlohou súdu, aby určil aký význam majú tieto kritéria pre jeho rozhodnutie, tieto posúdiť komplexne a prijať logické závery. Podľa názoru sťažnostného súdu prvostupňový súd postupoval správne a jeho záverom nemožno vytknúť nesprávnosť v uvedenom smere. Posúdenie otázky možnej recidívy je vždy len predpokladom vysloveným s väčšou, či menšou mierou pravdepodobnosti, no pri skúmaní tejto miery sa vychádza z objektívnych kritérií, medzi ktoré patrí predchádzajúci spôsob života odsúdeného i jeho sklony k páchaniu trestnej činnosti. Tieto objektívne kritéria prvostupňový súd správne u odsúdeného zhodnotil. Odlišný pohľad na význam správania sa odsúdeného vo výkone trestu odňatia slobody na prognózu jeho ďalšieho života, nespôsobuje nesprávnosť záveru o potrebe vykonávať aj naďalej trest odňatia slobody. Snahu rodiny pomôcť odsúdenému s jeho zaradením do civilného života, ktorý by viedol tak, aby sa do budúcnosti nedostával do rozporu s právnymi normami, súd nijako nespochybňuje. To, čo vyvoláva dôvodné pochybnosti, je však skutočná ochota odsúdeného po zmene modelu jeho správania, ktorý sa premietal do opakovaných odsúdení za páchanie trestnej činnosti. Úvahy o použití princípov restoratívnej justície v sťažnosti odsúdeného vyznievajú všeobecne. Sťažnostný súd s týmito princípmi súhlasí, pričom ďalší výkon trestov, uložených odsúdenému, nie je s nimi v žiadnom zásadnom konflikte. S poukazom na uvedené sťažnostný súd zamietol sťažnosť odsúdeného, nakoľko táto nebola dôvodná.

Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný riadny opravný prostriedok.